

**LA PRIMERA
GUERRA MUNDIAL
(1914-1918)**

4t ESO 3
IES Can Puig
Curs 2009-2010

Assassinat de l'arxiduc Francesc Ferran

Entrada en guerra de Rússia, Alemanya, França i la Gran Bretanya

Batalla del Marne: fre a l'avançament alemany

La guerra de moviments es converteix en guerra de posicions

Desembarcament de Gal·lípoli

Batalla de Verdun

Ofensiva del Somme: fracassa l'intent aliat de trencar el front alemany

Revolució Russa

Els Estats Units declaren la guerra a Alemanya

Tractat de Brest-Litovsk

Retirada alemanya

Rendició de Turquia i Àustria

Conferències de pau a París

1914

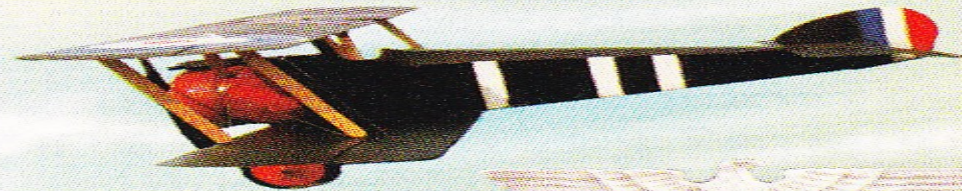
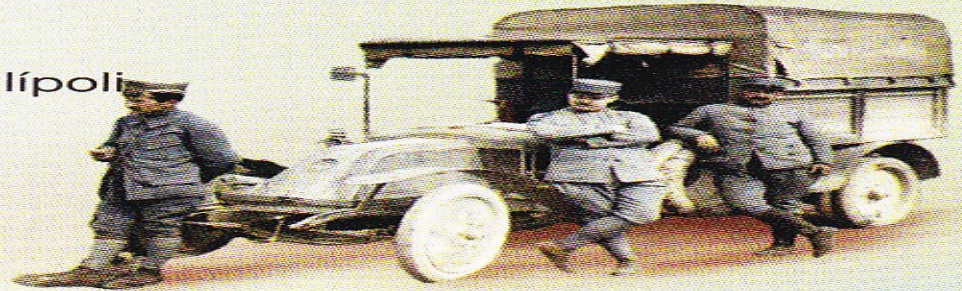
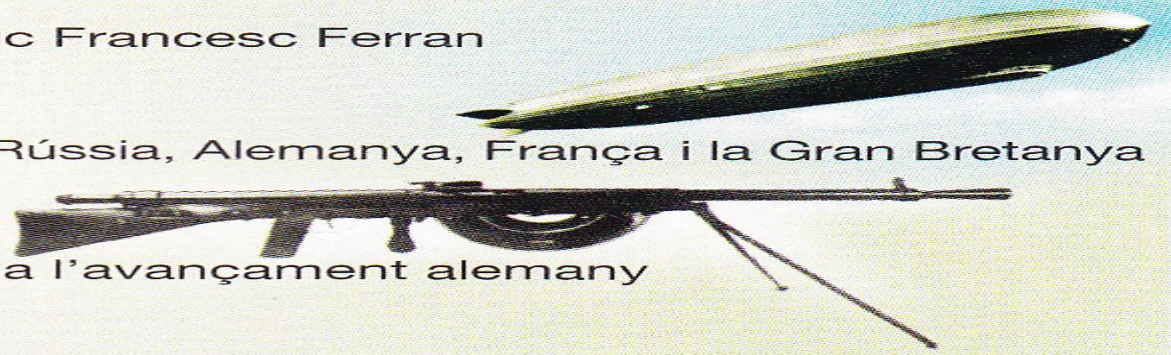
1915

1916

1917

1918

1919

LES CAUSES DEL CONFLICTE

- Discrepàncies colonials al nord d'Àfrica (1905-1911) pel marroc entre França i Alemanya.
- El nacionalisme als Balcans (serbi, turc, grec, búlgar, i romanès) augmenta la rivalitat política i econòmica entre Rússia i l'imperi austrohungarès.
- Rivalitats econòmiques. La potent indústria alemanya, competidora terrible de la britànica.
- Rivalitats territorials a diferents territoris: Alsàcia-Lorena, Polònia, la mar Egea.
- Fi de la pau armada i inici de la corsa armamentística.

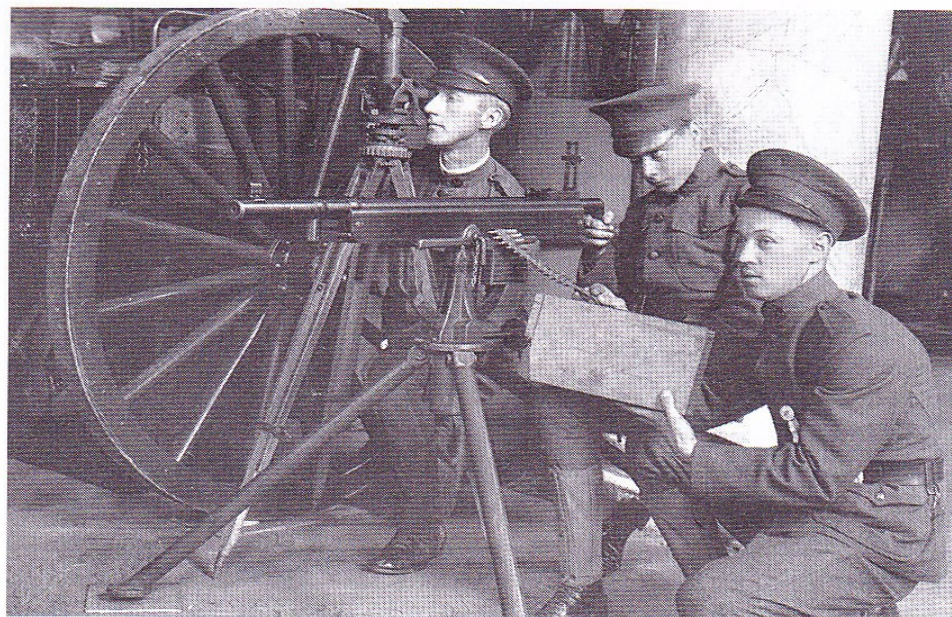
L'armament

En la Primera Guerra Mundial van combatre simultàniament les principals potències industrials d'Europa. La industrialització va sustentar la cursa d'armaments i va aportar-hi un alt nivell de tecnificació. Per primer cop es van utilitzar avenços tecnològics com ara carros de combat, metralladores, gasos asfixiants, fusells automàtics, dirigibles, submarins...

El desenvolupament tecnològic no va portar un canvi de mentalitat en els alts comandaments i la seva resposta va ser la tramesa d'un major nombre de soldats, fet que va provocar grans matances.

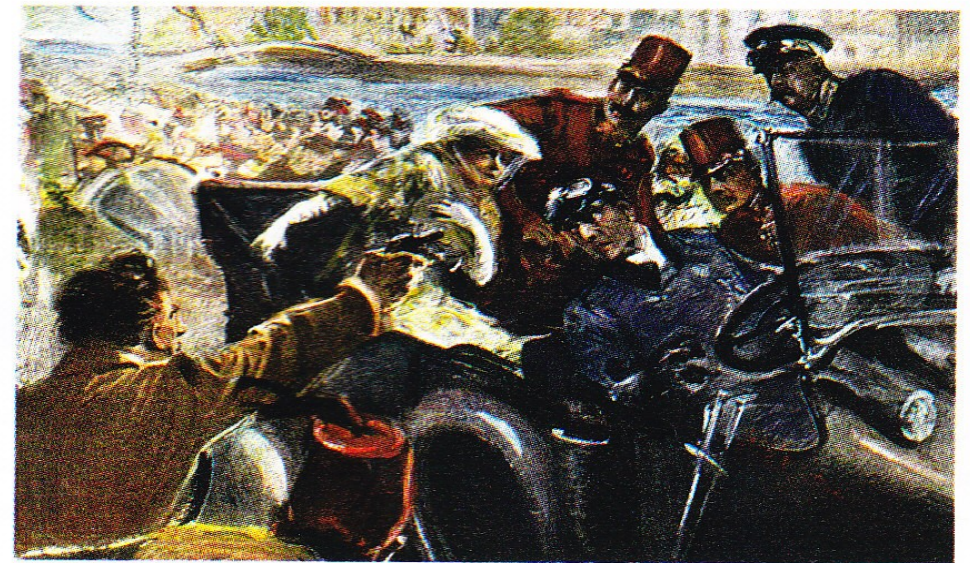
■ L'aviació va ser un cos militar d'una gran importància en el desenvolupament de la guerra.

■ La utilització de la metralladora, de tret ràpid i repetit, va ser una de les grans innovacions tecnològiques.

L'ESCLAT DE LA GUERRA

- Sarajevo considerava com a propis uns territoris en poder de l'Imperi austrohongarès.
- L'assassinat de l'hereu al tron austrohongarès, el príncep Francesc Ferran, a Sarajevo (1914) per part d'un extremista de la societat "Ma negra".
- Àustria-Hongria declara la guerra a Sèrbia.
- Entra en joc el sistema d'aliances.

■ Assassinat de l'arxiduc Francesc Ferran el 28 de juny de 1914.

ELS PAÏSOS BEL·LIGERANTS

- Les rivalitats i tensions diplomàtiques desemboquen en la creació de dos bàndols.
- La Triple Aliança (o potències centrals), formada per Alemanya, Àustria-Hongria i Itàlia. Durant la Guerra s'hi sumen l'Imperi otomà i Bulgària.
- La Triple Entesa (o potències aliades) promoguda per França contra Alemanya. La formaven Gran Bretanya, Regne Unit i Rússia. Durant la guerra s'hi sumen el Japó, Itàlia, Portugal, Romaniaa, Grècia i els EUA.
- Països neutrals: Espanya, Països Baixos, Noruega i Suècia.

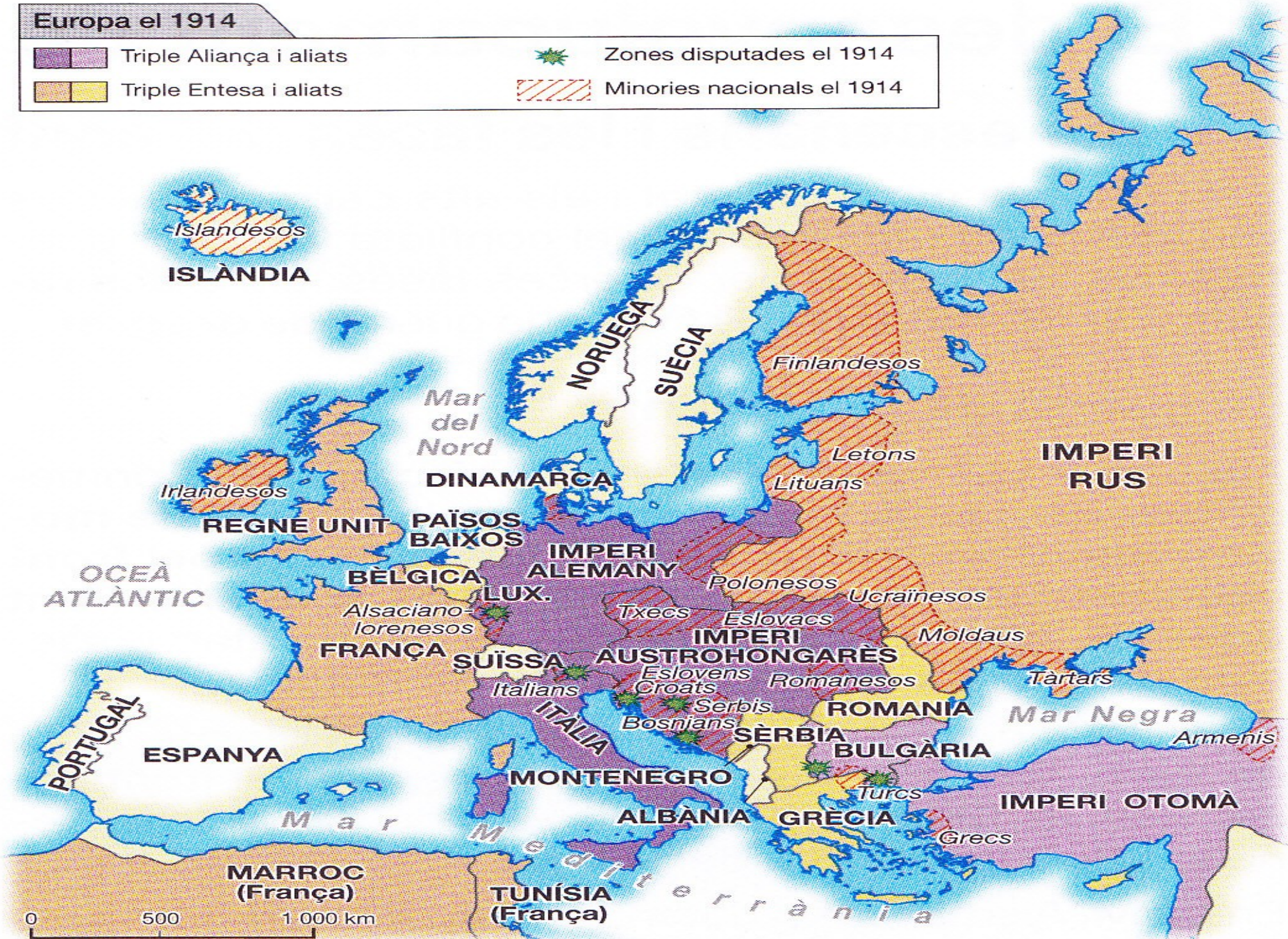
Europa el 1914

 Triple Aliança i aliats

 Triple Entesa i aliats

 Zones disputades el 1914

 Minories nacionals el 1914

ESCENARIS I FASES DE LA GUERRA

- La guerra de moviments (1914). Avenços ràpids dels alemanys pels fronts oriental i occidental. Resistència francesa al Marne, victòria alemanya al front oriental i entrada de Turquia i el Japó.
- La guerra de posicions (1915-1916). Estabilització dels fronts. Desgast de l'adversari i trinxeres. Batalles del Somme i de Verdun. Entren Itàlia, Bulgària i Romania.
- Retirada de Rússia (1917), que signa amb Alemanya el tractat de Brest-Litovsk. Rússia perd molts territoris europeus.
- Entrada dels EUA (1917) a favor de la Triple Entesa. Les potències centrals no van resistir-hi.

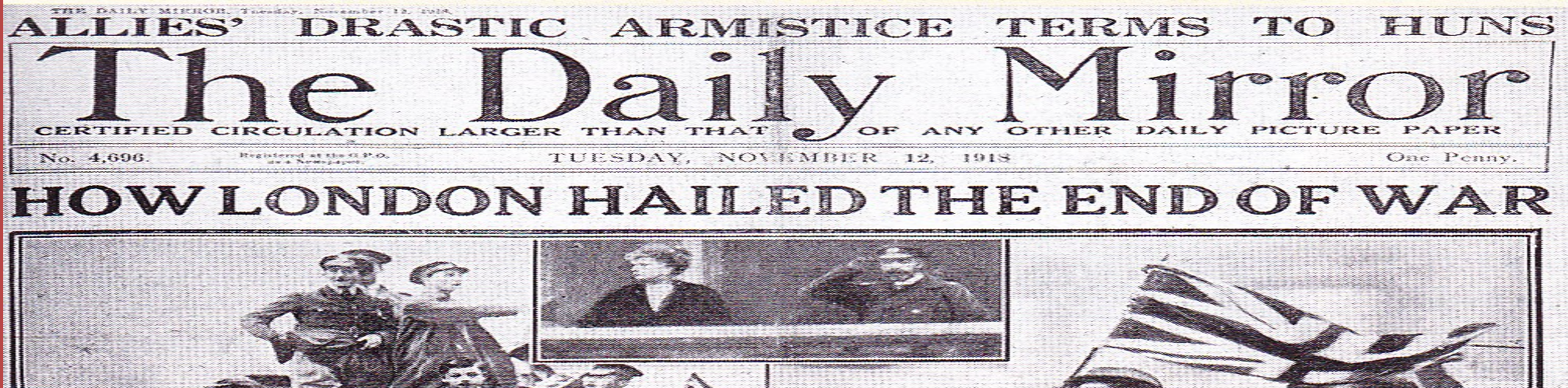
La guerra psicològica

La guerra psicològica va ser un **factor de vital importància** en el transcurs de la Gran Guerra, ja que elevava la moral dels ciutadans i minava la dels adversaris.

El **missatge progagandístic** de qualsevol Estat exalçava les seves ofensives bèl·liques i rebaixava la força dels enemics. D'aquesta manera, la **censura de la premsa** va impedir la difusió de notícies derrotistes que conduïssin al desànim, la deserció o la desmobilització de la població.

L'**exaltació patriòtica** va tenir com a finalitat l'acceptació per part de l'opinió pública de la guerra i, en conseqüència, de les penalitats (escassetat, racionament dels aliments...).

A la llarga no va poder evitar el descontentament de la població davant la cruesa de la guerra pel gran augment de baixes, militars i civils.

LES POSICIONS ANTIBEL·LICISTES

- La durada i la cruuesa de la guerra van originar l'oposició popular i manifestos contra la guerra.
- Descontentament entre la població pel gran nombre de morts i ferits.
- Apareixen grups antibel·licistes i organitzacions revolucionàries en contra del conflicte.
- Protestes i motins entre les tropes, que van ser durament reprimides i obligades a combatre.

La guerra econòmica

L'estabilització dels fronts i l'equilibri de forces entre els contendents van afavorir la recerca de nous mitjans per a **lluitar contra l'enemic**.

La guerra econòmica va tenir com a finalitat **paralitzar l'activitat productiva** de l'adversari.

L'Entesa disposava de la potència naval britànica i, per tant, tenia garantida la provisió de productes procedents de països neutrals. En conseqüència, va imposar el bloqueig marítim als imperis centrals, que es van veure privats de les seves importacions.

La **interrupció de subministraments**, aliments i primeres matèries va estrangular l'economia dels imperis centrals i va obligar al restabliment del **racionament**, fet que va ocasionar enormes privacions i patiments a la població civil i militar.

LA VICTÒRIA DE L'ENTESA

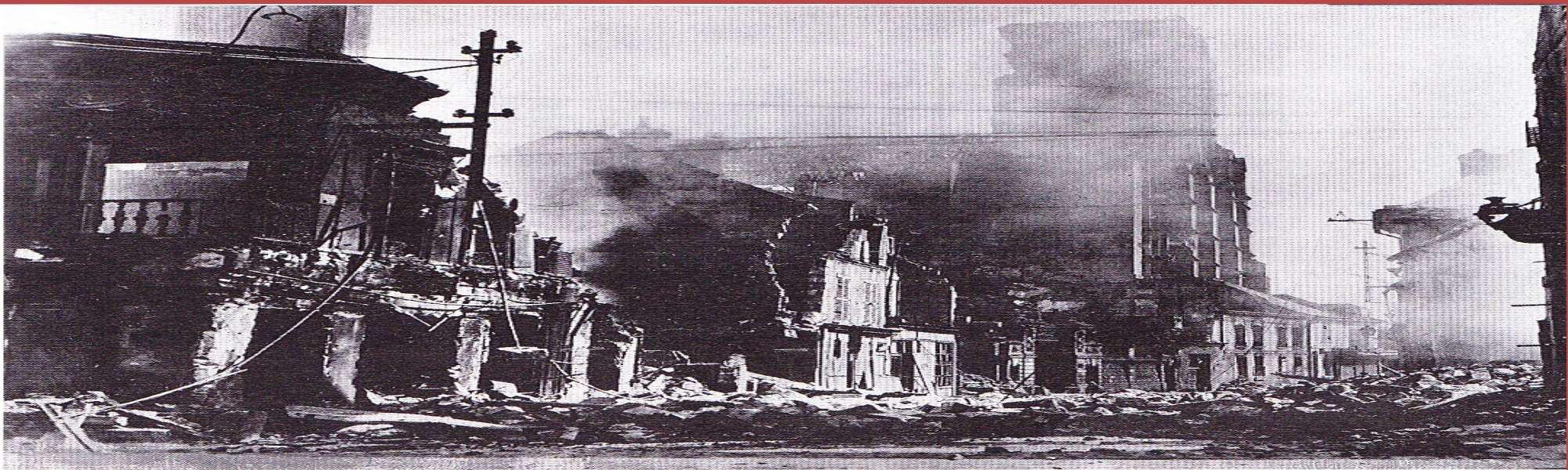
- El gener de 1918, el president Wilson proclama els 14 punts d'objectius de guerra dels EUA: reconeixements nacionalistes i creació de la Societat de Nacions.
- Rendició turca i austriaca i retirada d'Alemanya.
- Armistici signat el novembre de 1918, posa fi a la guerra.
- Conferència de pau a París i Tractat de Versalles (gener de 1919).

■ Celebració de la fi de la Primera Guerra Mundial als carrers d'una ciutat anglesa.

CONSEQÜÈNCIES DE LA GUERRA

- Demogràfiques. Terribles pèrdues de soldats i civils, a més de ferits. Greus desequilibris demogràfics i descens de la població activa.
- Econòmiques. Grans destruccions materials i escassetat d'aliments, matèries i ma d'obra.
- Socials. Malestar, agitació social i vagues pel deteriorament del nivell de vida.
- Incorporació de la dona a la producció industrial i tasques liberals (continuarà durant la posguerra).

■ Soissons (França). Els països bel·ligerants, sobretot França i Bèlgica, van patir una devastació d'una gran intensitat.

■ Evacuació d'orfes franceses. A les víctimes mortals en combat cal sumar-hi les famílies delmades, els orfes i les vídues.

L'Europa sorgida del Tractat de Versalles.

Completa el text amb les paraules del requadre.

Rússia - revolució bolxevic - aliades
bàndol - materials - guerra
Estats Units - humans - 1917

- va ser un any crucial. El front rus es va enfonsar per l'esclat de la, que va comportar la retirada de del conflicte.
- El factor més decisiu va ser l'entrada dels en la guerra a favor de les potències, ja que va proporcionar importants recursos i i va decantar la a favor d'aquest

La Primera Guerra Mundial va tenir conseqüències a curt i a llarg termini. Relaciona:

- Pèrdues humanes
 - Milions de mobilitzats
 - Destrucció de sòls agrícoles i poblacions
 - Empobriment de l'economia
 - Augment de l'atur i dels preus
 - Empobriment dels treballadors
 - Agitació social
 - Vagues obreres
 - Caiguda dels grans imperis
 - Divisions territorials
 - Independència de nacionalitats
- Conseqüències a curt termini
 - Conseqüències a llarg termini

La trinxera

L'octubre de 1914, la guerra de moviments, basada en l'avançament ràpid de les tropes, es va transformar en la **guerra de posicions**. La manca de forces per a trencar el front enemic va estabilitzar el conflicte i va donar lloc a una nova tàctica de combat: la **trinxera**.

Es van excavar quilòmetres de fossats amb la finalitat de disparar a cobert i protegir-se de l'atac enemic. La zona situada entre les trinxeres de tots dos bàndols s'anomenava **terra de ningú**, caracteritzada per la seva extrema perillositat.

Malgrat l'aparició, el 1915, de gasos asfixiants i llançafomes, cap arma no va resultar decisiva per a destrossar les trinxeres. Per als soldats, la guerra de trinxeres, simbolitzada en l'espera i la lluita cos a cos, es va convertir en un infern personal.

Testimoniatge d'un soldat

A fora, amb els peus immediatament enterrats, remeno trosos d'un fang glacial que em pesen a les mans...

Reprenc la meua marxa, les cames obertes, travessant la terra tova dels despreniments, sondejant prudentment el fang que tapa els forats. I malgrat tot, de vegades, el lloc cap al qual he llançat el meu impuls s'enfonsa, el fang m'aspira la cama, l'agafa, la paralitza; he de fer un gran esforç per alliberar-la.

Del fons del forat, que s'ha omplert de seguida d'aigua, el meu peu treu un embolic de cables en el qual reconec la línia telefònica. Justament llavors apareix el telefonista encarregat de reparar les línies; té la cara contreta per les agulles glaçades de la pluja: «Quin desgavell! No s'hi ha conservat res, aquí dins! Només hi ha fang i cadàvers!». Sí, cadàvers.

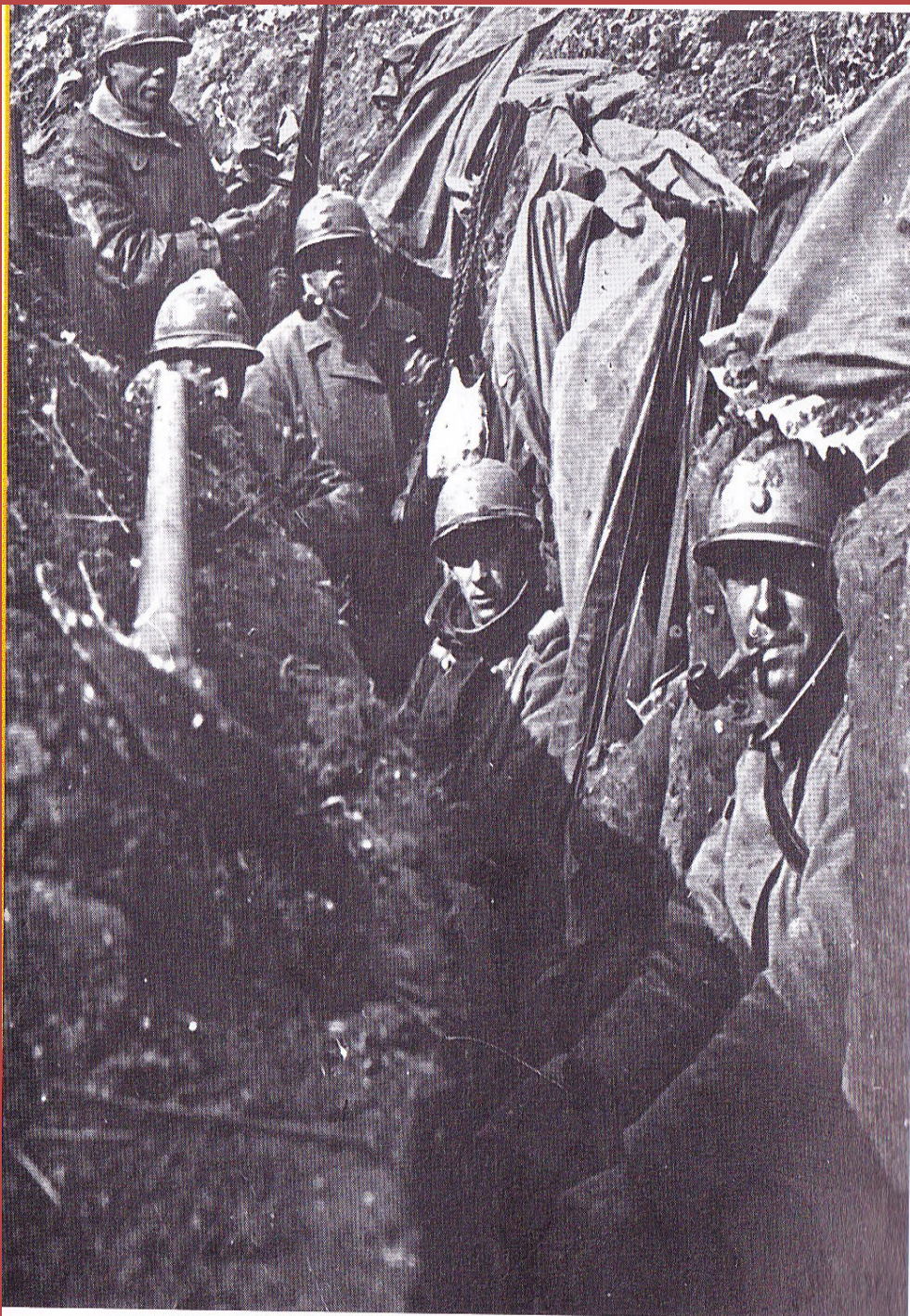
Els morts en els combats de la tardor, que havien estat enterrats sumàriament al parapet, apareixen a trossos en els despreniments de terra.

Diari del combatent Paul Tuffrau

En quines condicions vivien els soldats?

Els soldats estaven exposats a les **temperatures** extremament dures (fins a -20°C), les **precipitacions**, la **humitat** i el **fang**, que es van afegir a la terrible amenaça de l'**armament bèl·lic**. A més, la **fam**, la **insanitat** i les precàries **condicions higièniques** van provocar un important augment de les malalties epidèmiques. Però la guerra de trinxeres no tan sols va debilitar els combatents físicament, sinó també psicològicament: els soldats tenien fatiga i esgotament, es mostaven desmoralitzats i presentaven quadres depressius i desordres mentals.

Entre 1917 i 1918 es van generalitzar els **motins** entre els **soldats** i les **protestes** de la **població civil** pel sofriment causat per la guerra.

■ Un grup de soldats francesos a la trinxera.

Activitats

- 1** Per què els exèrcits de tots dos bàndols es van atrinxerar al llarg de centenars i centenars de quilòmetres? Quines van ser les conseqüències d'aquesta tàctica de combat?
- 2** Llegeix el testimoni del soldat Paul Tuffrau.
 - Situa els fets en el seu context històric.
 - Quines són les condicions de vida descrites pel combatent francès?
- 3** Observa la fotografia i descriu la situació, els protagonistes i la seva actitud.
- 4** Elabora una descripció posant-te en el lloc de P. Tuffrau. Imagina't com seria el teu personatge, què el va impulsar a anar a la guerra, com era la vida al front...

